

RAADSINFORMATIEBRIEF 2018-054

Van : Burgemeester en Wethouders Reg.nr. : 5793646
Aan : Gemeenteraad Datum : 5 juni 2018
Portefeuillehouder : Wethouder J.C. Buijtelaar Programma : 12. Financiën en belastingen

TITEL

Kaderbrief 2019-2022

KENNISNEMEN VAN

De Kaderbrief 2019-2022 met daarin opgenomen de financiële ruimte voor de komende jaren en de uitgangspunten ten behoeve van de meerjarenbegroting 2019-2022.

AANLEIDING

De Verordening financieel beleid en beheer van de gemeente Amersfoort stelt in artikel 4 dat het college de raad jaarlijks een nota aanbiedt met een voorstel voor het beleid en de financiële kaders voor zowel de begroting voor het eerstvolgende begrotingsjaar als de meerjarenbegroting. Op dit moment kan ons college uw raad geen voorstel voor het beleid aanbieden, omdat dit onderdeel is van de coalitieonderhandelingen. Naar verwachting wordt het coalitieakkoord, dat uiteindelijk zijn beslag zal krijgen in de begroting, pas in de tweede helft van juni aangeboden en in uw raad besproken.

We kunnen u echter wel inzicht geven in de financiële kaders voor de komende jaren. Deze financiële kaders zijn gebaseerd op meerjarige verplichtingen uit lopende beleidsuitvoering en op de laatste (globale) financiële inzichten uit de Meicirculaire die op 31 mei 2018 is verschenen.

Via deze RIB brengen wij uw raad op de hoogte van het financieel meerjarenperspectief en technische uitgangspunten voor de komende meerjarenbegroting 2019-2022. Deze RIB kunt u in feite beschouwen als een beleidsarme kadernota. We laten de verdere uitwerking van het beleid voor de komende jaren over aan het nieuwe college.

KERNBOODSCHAP

Zie voor de Kernboodschap de bijgevoegde Kaderbrief 2019-2022

VERVOLGSTAPPEN

Ons College zal op basis van de uitgangspunten zoals verwoord in de Kaderbrief 2019-2022 alsmede op basis van de financiële ruimte, de meerjarenbegroting 2019-2022 opstellen, welke eind september 2018 aan uw Raad zal worden aangeboden.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Amersfoort,

de secretaris,

de burgemeester,

Kaderbrief

2019-2022

Inhoudsopgave

- 1. Inleiding**
- 2. Financiële ruimte voor de komende vier jaren**
- 3. Financiële doorkijk naar 2027**
- 4. Autonome ontwikkelingen, knelpunten en tekorten**
- 5. Kaders nieuwe begroting**
- 6. Ontwikkelingen ná de Kaderbrief**
- 7. Financieel solide beleid**

1. Inleiding

In de Amersfoortse Verordening voor het financieel beheer en beleid op grond van artikel 212 van de Gemeentewet, is in artikel 4 het volgende opgenomen: *‘Het college biedt jaarlijks de raad een nota aan met een voorstel voor het beleid en de financiële kaders voor zowel de begroting voor het volgende begrotingsjaar als de meerjarenraming’*.

Normaliter biedt ons College uw Raad daartoe een Kadernota aan, waarin de financiële kaders en een voorstel voor het beleid voor de komende jaren is opgenomen. Aangezien dit jaar een bijzonder jaar is, met de gemeenteraadsverkiezingen en de daaruit voortvloeiende onderhandelingen voor een nieuwe coalitie, willen we ons dit jaar beperken tot een beleidsarme Kaderbrief, waarin louter de financiële kaders en uitgangspunten zijn opgenomen. De beleidsvoornemens bereiken uw Raad via het coalitieakkoord.

2. Financiële Ruimte voor de komende vier jaren

Het beeld van de beschikbare financiële ruimte voor de komende jaren is als volgt:

	In € mln.	2019	2020	2021	2022
1	Begroting 2018-2021	4,6	8,0	12,0	12,0
2	Doorwerking Jaarrekening 2017	0,0	0,0	0,0	0,0
3	Septembercirculaire	0,0	-0,1	-0,2	-0,2
4	Prijspeilaanpassing gf	3,6	3,6	3,6	0,0
5	Maartcirculaire	9,5	11,8	14,6	18,5
6	Af: Opschalingskorting	0,0	0,0	0,0	-1,1
7	OZB	0,8	0,8	0,8	0,8
8	Af: Griffie	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3
9	Af: Loon/prijzontwikkeling	-6,0	-6,0	-6,0	-6,0
10	Totaal	12,2	17,8	24,5	23,7

Toelichting bij de financiële ruimte voor de komende jaren

1. De meerjarenbegroting 2018-2021 sloot met een overschot in de jaren 2019-2021. Indien er een beleidsarme begroting zou worden gemaakt, kent de jaarschijf 2022 dezelfde baten en lasten als de jaarschijf 2021 (de laatste jaarschijf van de huidige meerjarenbegroting). Dat betekent dat het surplus van 2021 zich ook manifesteert in de jaarschijf 2022 (voor een bedrag van € 12,0 mln.).
2. De jaarrekening 2017 kent diverse mee- en tegenvallers. Die zijn grotendeels incidenteel van aard. Er zitten echter ook structurele effecten in die doorwerken naar latere jaren. Het structurele effect van de jaarrekening 2017 bedraagt per saldo € 0 voor de komende jaren.
3. De septembercirculaire van het gemeentefonds kende voor de komende jaren een klein negatief effect dat oploopt naar € 0,2 mln. negatief.
4. Onze begroting leidt in prijzen van het eerstvolgende begrotingjaar (constante prijzen). Dat betekent dat we de jaren ná dat jaar terug moeten rekenen naar het prijspeil van (in deze begroting) 2019. Dit doen we door het gemeentefonds, dat elk jaar in het prijspeil van dat jaar luidt, terug te rekenen naar het prijspeil van het eerste begrotingsjaar. Dat 'kost' ons grofweg € 3,6 mln. per jaar (structureel en cumulatief). Vorig jaar was de begroting gebaseerd op het prijspeil 2018. Het prijspeil in onze begroting moeten we nu aanpassen naar het nieuwe begrotingsjaar. We moeten als het ware 'ons been weer bij trekken'. Hierdoor ontstaat structureel € 3,6 mln. meer ruimte. Behalve in het laatste begrotingsjaar dat er nu nieuw bij gekomen is. Die moet immers ook weer teruggerekend worden naar het prijspeil van 2019, waardoor we in dat jaar ook weer een 'plakje' prijspeil eraf moeten halen.
5. In oktober 2017 is het Regeerakkoord van het nieuwe kabinet gepresenteerd. Op basis van het regeerakkoord is vervolgens een Interbestuurlijk Programma (IBP) gesloten met de gemeenten, provincies en waterschappen. Een van de elementen uit dat IBP is dat het gemeentefonds vanaf 2020 niet meer gekoppeld wordt aan de netto gecorrigeerde rijksuitgaven (wat voorheen het geval was) maar aan de rijksuitgaven inclusief zorg en sociale zekerheid. Dit betekent dat het gemeentefonds wat minder zal fluctueren dan de afgelopen jaren het geval was. Voortaan tellen ook de rijksuitgaven aan de zorg mee in de koppeling met het gemeentefonds. Hogere zorguitgaven van het Rijk leiden daarmee (ceteris paribus) tot een

hogere gemeentefondsuitkering. Vanaf 2020 moeten we als gemeente echter ook de volumegroei en prijsontwikkeling van het sociaal domein grotendeels zelf opvangen. Dat past in het beeld van de nieuwe koppeling van het gemeentefonds aan de rijksuitgaven. Of dit echter voldoende financiële ruimte oplevert, zal de toekomst uit moeten wijzen. Vooral nog leidt het regeerakkoord en het IBP tot hogere rijksuitgaven op tal van terreinen, waardoor het gemeentefonds ook flink groeit de komende jaren.

Het Kabinet heeft beloofd duidelijkheid te scheppen over de extra accessen op grond van het IBP in de maartcirculaire. Op 20 maart is die maartcirculaire verschenen. Op basis daarvan krijgen we er de komende jaren geld bij, oplopend van ongeveer € 9,5 mln. in 2019 naar € 24,5 mln. in 2022.

Dit zijn echter bedragen in lopende prijzen, dat wil zeggen in het prijspeil van het desbetreffende jaar. Onze begroting luidt altijd in constante prijzen, nl. in prijzen van het eerste begrotingsjaar. Dat betekent dat de extra accessen van het IBP nog gecorrigeerd moeten worden voor de te verwachten prijsontwikkeling. Voorheen gingen we uit van 2,5% van onze gemeentefondsuitkering van een kleine € 150 mln. wat een correctie van € 3,6 mln. per jaar en cumulatief opleverde. Nu echter vanaf 2020 een groot deel van de integratieuitkering sociaal domein over gaat naar de algemene uitkering, dient dat deel ook teruggerekend worden naar constante prijzen. 2,5% loon/prijsstijging voor het deel van het sociaal domein dat over gaat, betekent een bedrag van ongeveer afgerond € 2 mln. Daarmee rekening houdend, blijft minder over van de enorme accessen uit het IBP. Nl. een reeks van € 9,5 mln. oplopend naar € 18,5 mln. in 2022.

6. De opschalingskorting, een maatregel uit het vorige kabinet Rutte, staat nog steeds overeind, maar loopt de komende jaren wel steeds sneller op. Tot en met 2021 zit die korting verwerkt in onze begroting. In 2022 komt die er nu nieuw bij en kost ons dus extra geld. Na 2022 loopt deze opschalingskorting verder op, met ruim € 1 mln. per jaar cumulatief.
7. De OZB (en andere belastingen, met uitzondering van de precariobelasting op ondergrondse kabels en leidingen van nutsbedrijven) worden jaarlijks trendmatig met 2% verhoogd. Dat levert voor de OZB € 0,8 mln. aan extra structurele ruimte op.
8. De Raad heeft op 6 maart jl. besloten tot uitbreiding van de griffie. Dit kost structureel € 0,3 mln.
9. De loon/prijsontwikkeling ramen we momenteel hoger dan 2,5%. Met name de te verwachten loonstijging (incl. sociale premies) schat het Centraal Planbureau hoger in. We komen daardoor op een gemiddelde loon/prijsstijging van 3,2% voor 2019. Dat kost in onze begroting structureel ongeveer € 6,0 mln.
10. Er resteert dan een financiële ruimte voor de komende jaren welke ingezet kan worden ten behoeve van knelpunten en nieuw beleid. Los daarvan behoort ook het jaarrekeningsaldo van 2017 tot de incidenteel beschikbare ruimte. Indien alle bestemmings- en overhevelingsvoorstellen door uw Raad worden geaccordeerd, resteert er een netto beschikbare incidentele financiële ruimte van € 7,6 mln., welke beschikbaar kan zijn voor incidentele lasten de komende jaren.

3. Financiële doorkijk naar 2027

In € mln.	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Begroting 2018-2021	4,6	8,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0
Struct. Effect Jaarrekening 2017	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Algemene uitkering (sept circ)	0,0	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Maartcirculaire	9,5	11,8	14,6	18,5	18,5	18,5	18,5	18,5	18,5
Prijspeilaanpassing gf	3,6	3,6	3,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Opschalingskorting na 2022				-1,1	-2,6	-4,1	-5,6	-5,6	-5,6
Vervangingsinvesteringen					-1,5	-3,0	-4,5	-6,0	-7,5
OZB (trendmatige verhoging)	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Uitbreiding griffie	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3
Totaal	18,2	23,8	30,5	29,7	26,7	23,7	20,7	19,2	17,7
Af: loon/prijzontwikkeling 3,2%	-6,0	-6,0	-6,0	-6,0	-6,0	-6,0	-6,0	-6,0	-6,0
Totaal	12,2	17,8	24,5	23,7	20,7	17,7	14,7	13,2	11,7

In bovenstaand overzicht is rekening gehouden met een oploop van de opschalingskorting van € 1,5 mln. per jaar in de periode 2022-2025 (tot en met 2021 zit de opschalingskorting al verwerkt in de huidige begroting); en een extra bedrag dat jaarlijks nodig is om de kapitaallasten van de vervangingsinvesteringen te kunnen dekken (ook ongeveer € 1,5 mln. per jaar). (Daarbij gaat ons College er van uit dat een nieuwe coalitie de komende vier jaren wel ruimte gebruikt ten behoeve van de vervangingsinvesteringen; hier wordt echter het beeld ná 2022 geschetst). Beide bedragen cumuleren jaarlijks. Ceteris paribus is de structureel beschikbare ruimte die overblijft dan € 11,7 mln. in 2027. Dit ondersteunt de lijn om in elk geval niet direct de volledig beschikbare financiële ruimte uit te geven, maar enige behoudendheid te betrachten. geen hogere bedragen dan € 12,2 mln. als structureel beschikbare ruimte aan te houden.

4. Autonome ontwikkelingen, tekorten en knelpunten

Autonome ontwikkelingen zijn ontwikkelingen die ons 'overkomen'. Daar hebben we weinig tot geen invloed op. Een voorbeeld daarvan is nieuwe wetgeving die we uit moeten voeren, of de vervangingsinvesteringen die we de komende jaren moeten doen. Dit soort autonome ontwikkelingen leggen doorgaans een beslag op onze financiële ruimte. Daarbij is echter altijd nog wel een keuze te maken in het kwaliteitsniveau bij de uitvoering van bijvoorbeeld die nieuwe wetgeving, of een keuze in de fasering in de tijd als het om investeringen gaat. Om dit soort keuzes niet te beïnvloeden, zijn dit soort autonome ontwikkelingen niet meegenomen, behoudens de ontwikkeling dat de lonen en de prijzen voor onze organisatie stijgen. Dat effect is wel meegenomen in de financiële ruimte, zoals hierboven uitgelegd.

Daarnaast worden we als gemeente geconfronteerd met tekorten op diverse terreinen en met financiële knelpunten. Ook deze leggen een beslag op onze financiële ruimte. Te denken valt bijvoorbeeld aan de ontwikkelingen binnen het sociaal domein, de eigen ambtelijke organisatie en de energietransitie. De kosten die daarmee samenhangen dienen dus gedekt te worden uit de totaal beschikbare financiële ruimte van deze Kaderbrief.

5. Kaders voor een nieuwe begroting

Voor de nieuwe meerjarenbegroting 2019-2022 stelt ons College voor om de volgende uitgangspunten te hanteren voor de jaarschijf 2019:

Gemiddelde loon/prijsindex:	3,2%
Trendmatige verhoging belastingen:	2,0%
Rentepercentage:	2,0%
Aantal inwoners:	157.189
Aantal woonruimten:	67.915

6. Ontwikkelingen ná de Kaderbrief

Zoals te doen gebruikelijk verschijnt na het opstellen van de Kaderbrief de meicirculaire van het gemeentefonds. Die meicirculaire 2018 is dus niet meegenomen in deze Kaderbrief. Kort na het verschijnen van de meicirculaire zullen wij deze doorrekenen en de (financiële) effecten daarvan aan uw Raad kenbaar maken middels een Raadsinformatiebrief. De effecten van de meicirculaire worden daarentegen wél meegenomen als input voor de meerjarenbegroting 2019-2022, dit ook conform de provinciale richtlijnen.

Inmiddels is de meicirculaire van het gemeentefonds verschenen. Een eerste globale lezing van deze circulaire leert dat de rijksuitgaven de komende jaren minder hoog zullen zijn dan bij de maartcirculaire werd verwacht. Een lagere loon- en prijsontwikkeling voor de komende jaren is daar debet aan. Dat betekent dat onze gemeentefondsuitkering de komende jaren iets lager zal uitpakken dan in bovenstaande cijfers gepresenteerd is. Het nadeel loopt op van ongeveer +/- € 0,35 miljoen in 2019 tot ongeveer een kleine +/- € 4 miljoen in 2022. Zie ook onderstaande tabel (wegens afronding kloppen de totaaltellingen niet helemaal) die aangeeft hoe de beschikbare ruimte muteert:

In € mln.	2019	2020	2021	2022
Totaal beschikbare ruimte	12,2	17,8	24,5	23,7
Effecten meicirculaire	-0,4	-1,4	-2,0	-4,0
Resteert aan beschikbare ruimte	11,9	16,5	22,5	19,7

Zodra we de circulaire doorgerekend hebben en alle mutaties in beeld hebben, zullen wij uw Raad hierover informeren via een Raadsinformatiebrief. De verwachting is dat dat tweede helft juni zal zijn. De financiële effecten van de meicirculaire zullen we dan definitief verwerken in de meerjarenbegroting 2019-2022.

Dit geldt ook voor andere mutaties die optreden tussen het moment van opstellen van deze Kaderbrief en het opstellen van de begroting, zoals bijvoorbeeld de financiële effecten van de groei van de stad Amersfoort ten opzichte van de landelijke groei (de zogeheten 'areaaluitbreiding: als we als stad groeien, hebben we ook meer kosten aan onderhoud van de openbare ruimte en stijgen de uitgaven aan het sociaal domein). Wij komen daar in de meerjarenbegroting 2019-2022 op terug.

7. Solide financieel beleid

In de meerjarenbegroting 2019-2022 zal ook een voorstel gedaan worden hoe de beschikbare financiële ruimte de komende jaren in te vullen, waarbij recht gedaan wordt aan de wettelijke uitgangspunten, de provinciale richtlijnen en uitspraken die uw Raad eerder gedaan heeft, zoals een meerjarenbegroting die voor elke jaarschijf structureel sluitend is en een weerstandsratio die voldoende groot is om alle risico's die zich voor doen, op te kunnen vangen. Daarbij is het zaak om in financieel goede tijden het 'vet' op de botten te kweken dat nodig is om in later jaren, wanneer een volgende financiële crisis zich aan dient, die het hoofd te kunnen bieden.